

Juryrapport Gouden Freelancer 2017

>> Waarom deze prijs?

Freelancejournalist zijn is het mooiste beroep dat er is: je kunt je eigen werk kiezen, je hoeft geen rekensom te maken wanneer je vakantiedagen op wilt nemen en hoeft bovenal niet (iedere dag) te vergaderen. Je kunt tijd en geld stoppen in verhalen die jij belangrijk vindt en deze combineren met opdrachten om je huur te betalen. Tenminste als je geluk hebt. Dat laatste blijkt nog wel eens ingewikkeld: in de uitkomsten van de Monitor Freelancers en Media 2016 zie je dat freelancejournalisten het financieel niet makkelijk hebben. Het percentage freelancers dat amper of niet rondkomt is een forse 40 procent. Vier op de tien deelnemers aan dit onderzoek is op het inkomen van een partner aangewezen, 58 procent kan redelijk tot goed rond komen.

Maar zin om de zielige freelancer uit te hangen, hebben we niet. Wel om ondernemende journalisten te zijn. Want die ingewikkelde en soms risicovolle verhalen willen we blijven maken, omdat ons hart sneller gaat kloppen van een degelijk uitgevoerd onderzoek, een onthullend portret of een prachtige vertelde reportage. Als je goed blijft onderhandelen is het mogelijk om hier je inkomen mee te verdienen en hoe kun je nou beter onderhandelen dan met een prachtige prijs in je achterzak?

Bureau Wibaut bedacht twee jaar geleden de Gouden Freelancer om de hardwerkende, zelfstandig opererende journalisten in het zonnetje zetten. In de journalistieke wereld van nu leveren freelancers weliswaar een steeds grotere bijdrage aan de kranten, tijdschriften, radio-uitzendingen en tv-programma's maar houden jury's van reguliere journalistieke prijzen vaak geen rekening met de omstandigheden waaronder een freelance productie tot stand komt. Bovendien zenden redacties vaak producties van hun vaste medewerkers in, waardoor de freelancer nogal eens wordt overgeslagen bij een journalistieke prijs.

Met de 'Gouden Freelancer' wil Bureau Wibaut de schijnwerpers richten op hardwerkende, ondernemende freelance journalisten met audaer, lef en creatief inzicht. Journalisten die hun nek uitsteken en risico's nemen omdat ze geloven in de maatschappelijke meerwaarde van hun producties.

>>De jury

De jury bestond dit jaar uit Volkskrantcolumnist Sheila Sitalsing, pleitbezorger van minimumtarieven voor freelancers, Franka Hummels die furore maakte met haar actie #tegendebakker (strekking: tegen de bakker zeg je ook niet dat je de krentenbollen

pas over zes weken betaalt dus waarom zeggen opdrachtgevers in de journalistiek dat wel tegen freelancers) en Max van Weezel als freelancer bij Vrij Nederland, Argos en Met het Oog op Morgen en actief in de NVJ.

Namens ons drieën wil ik allereerst kwijt hoezeer we onder de indruk waren van het verpletterende aantal inzendingen van hoge kwaliteit. Vandaar dat de jury niet zes inzendingen nomineerde zoals vorige keer maar niet minder dan tien. Inhoudelijk viel de jury op dat zich onder de inzendingen veel egodocumenten bevonden en relatief weinig producties over grote actuele vraagstukken als het aan de macht komen van Trump, de Turkijedeal of de Tweede Kamerverkiezingen.

Vorige keer merkte de jury enigszins stekelig op dat bijna alle inzendingen uit kranten en tijdschriften kwamen en heel weinig uit de radio-, televisie - en multimediale wereld. Gelukkig was die verhouding nu iets representatiever, al herhalen we de oproep die de vorige jury deed aan het adres van radio- en tv-makers: kandideer je voor de volgende Gouden Freelancer! Erg bijzonder vonden we dat stukken van Nederlanders waren ingestuurd die gerenommeerde internationale bladen en tijdschriften als The New York Times en The New Scientist hadden gehaald.

>> De top 10

>> Katinka Baehr - Terug (radio NTR)

Terwijl veel journalisten zich op de perikelen rondom de immigratie hebben gestort, heeft Katinka Baehr het onderwerp exact andersom benaderd: ze volgt gezinnen die willen vertrekken uit Nederland. En dat blijkt minstens zo ingewikkeld. Baehr heeft hier prettig beluisterbare radio van gemaakt, wat bij zo'n onderwerp niet makkelijk is. De scene waarin het ene gezin gedwongen vertrekt naar Afghanistan terwijl een ander gezin terug naar Gambia wil, maar niet weg komt, vonden we briljant gevonden.

>> Maartje Duin, Daan Dekker en Jaasir Linger - Glijphoeve - een vergeten strijd (webdocu audio VPRO)

Een documentaire, zowel in radio- als in webvorm, die subliem in elkaar is gezet en van een grote maatschappelijke relevantie getuigt. Het verhaal wordt verteld door de voormalige bewoners van de Glijphoeve zelf - zonder tussenkomst van een presentator. Toch vormt het een logisch geheel. Het gaat over de immigratie van Surinamers naar de Bijlmer in de jaren zeventig maar de problemen zijn anno 2017 herkenbaar: werkloosheid, discriminatie, criminaliteit, gettovorming. De radio - en webdocumentaires vullen elkaar op een knappe manier aan.

>> Kim van Keken - VVD-voorzitter Henry Keizer; 'Zacht van buiten, keihard van binnen (web tekst Follow the Money)

Een verhaal dat veel impact heeft gehad. Kim van Keken stortte zich op klassiek uitzoekwerk dat een reeks primeurs en uiteindelijk het aftreden van de voorzitter van de VVD opleverde. Ze heeft een goede neus voor journalistiek. Het jarenlang opbouwen van een netwerk binnen en buiten Den Haag betaalt zich uit, en niet zo'n beetje ook. Interessant vonden we dat dit verhaal in Follow the Money stond, een in toenemende mate belangrijk platform voor freelancejournalisten. 'Zacht van buiten, keihard van binnen' is ook een mooi voorbeeld van journalistiek ondernemerschap.

>> Sakir Khader - Smokkeldistrict Izmir (print Volkskrant)

De mensensmokkel in en rond Izmir is een van die grote verhalen over de ontwikkelingen in onze tijd waar we als jury wel een beetje naar snakten. Sakir Khader slaagt erin zonder te oordelen of te veroordelen de mensensmokkelaar zelf aan het woord te laten. Zo krijgen we een inkijkje in zijn manier van denken en in zijn business model want uit het stuk wordt duidelijk hoezeer mensensmokkel zakendoen is. Een observerend artikel dat op een knappe manier is opgeschreven.

>> Judit Neurink - Vrouwen overleven Isis (longread Fosfor)

Judith Neurink is er vanuit haar standplaats in het noorden van Irak in geslaagd vrouwen te interviewen die als gevangene en seksslavin de Islamitische Staat van binnenuit meemaakten. Ze geeft die onderdrukte vrouwen een stem, en dat is een van de doelen waarvoor journalisten op aarde zijn. Het is een aangrijpend verhaal dat geschreven moest worden. Wel vroeg de jury zich af of zo'n omvangrijk onderwerp zich niet meer leent voor een boek dan voor een longread.

>> Okke Ornstein - Journalist in gevangenschap (longread Fosfor)

Okke Ornstein maakt in deze longread duidelijk waarom het nu relevant is om een verhaal over Panama te lezen. Hij heeft niet de makkelijke weg gekozen eng een sensationeel verhaal over zijn eigen gevangenschap geschreven, maar het journalistiek aangepakt door ook de lotgevallen van anderen die hij ontmoette te documenteren. Een longread moet het bovendien hebben van zijn spanningsboog en daar is hij goed in geslaagd.

>> Jelte Sondij - Heeft Robert 25, 32, 37 of nog meer kinderen? (print Volkskrant)

Het verhaal van Jelte Sondij over een spermadonor die niet weet hoeveel kinderen met zijn zaad zijn verwekt is heerlijk absurdistisch opgeschreven: er komen in de loop van het stuk steeds meer kinderen bij. Het verhaal vertelt ook in wat voor onmogelijke situatie mensen terecht kunnen komen die iets goeds willen doen. is bovendien een goed verhaal dat aangeeft in welke limbo mensen terecht kunnen komen. Vanuit een persoonlijk verhaal – Sondij is zelf kind van een anonieme donor – heeft hij een maatschappelijk relevante kwestie aangesneden terwijl het toch niet over hemzelf gaat.

>> Brenda Stoter Boscolo - 'Mijn vrienden zijn nu in de hemel' (print De Groene Amsterdammer)

Brenda Stoter Boscolo heeft zich vastgebeten in het lot van de Jezidi's; zij blijft erover publiceren terwijl anderen dat al lang hebben opgegeven. Als freelancer dit soort verhalen maken is risicovol en erg bewonderenswaardig. Dit verhaal gaat over Jezidi's die in dienst traden van de Islamitische Staat en wat dat met hen deed. Een aangrijpend verhaal dat uiterst indringend is opgeschreven. Uit het werk van Brenda blijkt de meerwaarde van je onderwerp niet loslaten.

>> Paul Teunissen - Waar was Joske gebleven? (print Vrij Nederland)

Een perfect opgeschreven verhaal over een particulier drama dat toch een universeel gegeven laat zien: het maakt heel goed inzichtelijk en invoelbaar wat een onopgeloste vermissing doet met een gemeenschap. Het gaat over angst voor de ander, en het verdriet van verlies. De ontwrichting van een familie en een gemeenschap laat zien dat kleine drama's nooit klein zijn.

>> Afke van der Toolen - Anatomie van een vader (print Volkskrant)

Afke waagde zich op nog volledig onontgonnen terrein, wij kenden in elk geval nog geen enkel verhaal over wat er exact gebeurt met een lichaam dat ter beschikking wordt gesteld van de wetenschap. En dat ook nog eens ontzettend goed uitgezocht en nuchter opgeschreven. Het is een egodocument omdat het over het lichaam van haar overleden vader gaat, maar het overstijgt het particuliere domein. Het is ook provocerend: binnen de jury ontstond in elk geval meteen discussie over de vraag of je zelf je lichaam ter beschikking van de wetenschap zou willen stellen. Als u het artikel leest, kunt u het antwoord raden.

>> **Uitreiking Gouden Freelancer**

Om het allemaal nog spannender te maken hebben we net als in de sportwereld besloten een bronzen, zilveren en gouden onderscheiding toe te kennen.

3. Brenda Stoter Boscolo - 'Mijn vrienden zijn nu in de hemel' (print De Groene Amsterdammer) vanwege het indringende verhaal over de Jezidi's en IS.

2. Kim van Keken - VVD-voorzitter Henry Keizer; 'Zacht van buiten, keihard van binnen (web tekst Follow the Money) vanwege het goede uitzoekwerk en de keiharde primeur

1. Maartje Duin, Daan Dekker en Jaasis Linger - Glijphoeve - een vergeten strijd (radio - en webdocumentaire bij de VPRO) vanwege de originele vorm en de maatschappelijke relevantie die het onderwerp de immigratie in de jaren zeventig nog steeds heeft. En voeg ik er als radiodier aan toe: ook wel een beetje vanwege de fantastische kaseko -muziek die erin is verwerkt.